
HaGeZe

GLASILO HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA

GODIŠTE XIX. BROJ 3

ISSN 1332-1129

PROSINAC 2015.

„Veliko značenje dajem slučajnostima svih vrsta. To me emocionalno najviše zaokuplja. U svakoj mrlji ili slučajnoj ogrebotini nalazim više poticaja nego u takozvanom sustavnom mišljenju. Mnoštvo odbačenih komadića papira, zamrljanih, poderanih, iskorištavam i oblikujem u drukčiju materiju. U tome uvijek ima nečega skrivenoga. Preklapajući jedno preko drugog, a zatim po potrebi bojom opet nijekati već napravljeno, čini mi se da dobivam zanimljive mogućnosti koje mi pružaju veće zadovoljstvo od bilo kakva dotjerivanja ili dovršavanja slike... Svoje sustave gradim od snova, sjećanja, uznemirenosti“, rekao je u razgovoru s Ivom Körbler (*Vijenac*, br. 386, 2008) akademik Zlatko Keser, slikar i profesor čiji trag nalazimo na ulaznicama HGZ-a (objavljujemo u originalnoj veličini). U blagdanskim danima, radujemo se skladu odzvuka koji naše misli i glazbe povezuju s njegovima.

SRETAN BOŽIĆ I SRETNU NOVU GODINU
ŽELE VAM ČLANOVI RAVNATELJSTVA I DJELATNICI
HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA!

Biskup Strossmayer bio je veliki ljubitelj umjetnosti, pa je njegovo ime neizostavno i u povijesti HGZ-a, gdje se spominje prije svega kao dobrotvor, a u našem arhivu čuvaju se njemu posvećene skladbe. Malo je poznata činjenica da je prema jednom, doduše neprovjerenom, navodu spisateljice Antonije Kassowitz-Cvijić upravo Strossmayer 1876. godine sugerirao da se na novoizgrađeno zdanje HGZ-a stavi natpis „Arti musices“ (koji stoji i danas, treba samo dignuti pogled), što bi trebalo provjeriti detaljnim proučavanjem zapisnika i spisa HGZ-a. Za ovu smo priliku zamolili muzikologinju Sunčanu Bašić da nam ustupi dio iz svojeg opsežnog teksta o Strossmayeru i glazbi.

Sunčana Bašić: BISKUP JOSIP JURAJ STROSSMAYER I GLAZBA – U POVODU 200. GODIŠNJICE ROĐENJA

U godini koja se bliži kraju nizom znanstvenih i kulturnih manifestacija u Hrvatskoj je obilježena 200. godišnjica rođenja biskupa Strossmayera. Tim povodom organizirani su znanstveni simpoziji, skupovi, izložbe, akademije, predavanja, tribine i koncerti u Zagrebu, Osijeku, Đakovu, Zadru, Varaždinu, Rijeci, Splitu, Dubrovniku te u manjim gradovima čija je kulturna prošlost vezana uz biskupovo ime. Prigodna i znanstvena događanja održana su također i u Parizu, Sofiji, Rimu i Beču, a Strossmayer je pozicioniran kao središnja ličnost hrvatske crkve i politike (kako javne, tako i tajne) 19. stoljeća. Uvodna predavanja znanstvenih manifestacija sumirala su četiri Strossmayerova kulturološka doprinosa Hrvatskoj: osnivanje Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Sveučilišta u Zagrebu, Galerije starih majstora i gradnju stolne crkve u Đakovu. Pregled znanstvenih tema daje prednost Strossmayeru političaru, idejama slavenstva i južnoslavenstva, širi se na crkvenu djelatnost u Hrvatskoj i Vatikanu, ekumenska zalaganja, prosvjetnu i kulturnu djelatnost.

Poznato je Strossmayerovo mecenstvo kojim je novčano podupirao osnivanje najvažnijih hrvatskih kulturnih institucija u drugoj polovici 19. stoljeća. Povijest Hrvatskoga glazbenog zavoda također je povezana sa Strossmayerom. Godine 1860. darovao je 500 forinti HGZ-u (tada pod imenom Društvo prijatelja muzike u Zagrebu) želeći poduprijeti školovanje glazbenika i razvoj glazbene umjetnosti, što su bile važne sastavnice Strossmayerova projekta razvoja nacionalnog identiteta. Tom prigodom proglašen je počasnim članom Društva i utemeljiteljem Konzervatorija. U Arhivu HGZ-a čuva se pismo kojim Strossmayer podupire rad Društva, kao i koncept teksta zahvale Ravnateljstva. Vjerujući u ulogu pjevačkih društava kao širitelja nacionalnog osjećaja, Strossmayer je značajno podupirao njihov rad (najistaknutije je zagrebačko Hrvatsko pjevačko društvo „Kolo“) u duhu gesla „Sve za vjeru i domovinu“. Novčano je poticao školovanje, rad na izdavaštvu, skladanje i umjetničku djelatnost gotovo svih važnijih hrvatskih glazbenika, a davao je prednost onim izuzetno talentiranima za koje je procijenio da su od nacionalne važnosti. Ističu se Franjo Krežma, Ivan pl. Zajc, Franjo Ksaver Kuhač, Ema Vizjak, Maja Strozzi i dr. Neki od njih posvetili su Strossmayeru skladbe koje se danas čuvaju u arhivima i knjižnicama u Osijeku, Đakovu i Zagrebu. Napisano ih je dvadesetak (polovica u rukopisu), uglavnom zborova i minijatura za klavir. U Zbirci arhivske građe HGZ-a čuvaju se izdanje fantazije za klavir *Mi smo braćo ilirskog* Franje Ksavera Kuhača (Beč: Spina, 1865) i rukopis skladbe Franje Krežme *Večer na Savi*, bez datacije. U prijepisu iz 1875. godine (Arhiv HAZU) skladba je posvećena biskupu Strossmayeru kao zahvala za novčanu podršku mladom umjetniku. Uvrštena je u Krežmin *Album* violinskih minijatura (Zagreb: Krešimir Marmilić, 1997) s datacijom prema praizvedbi u Zagrebu 1874. godine. Strossmayerovo mecenstvo i obrazovna politika sažeta u geslu „Prosvjetom ka slobodi“ određuju i danas kroz isti vizionarski model modernu hrvatsku državu.

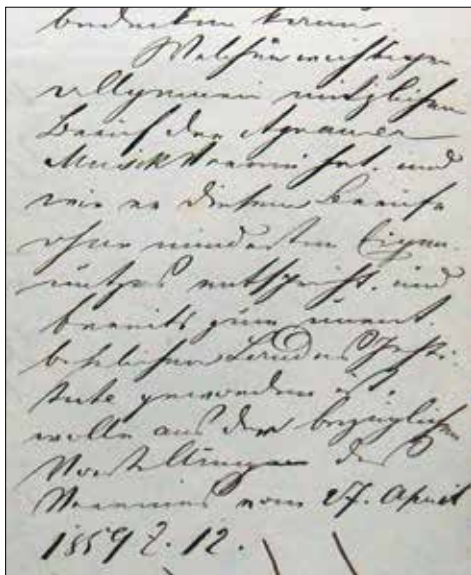
NOVI ČLANOVI

U razdoblju između dviju skupština, od 29. studenoga 2014. do 26. rujna 2015. učlanili su se, odnosno obnovili člansvo u HGZ-u:

BALIĆ DRAŽEN	GRILL RAJČEVIĆ ANNA MARIA	KUŠEN DRAGICA	ŠKALAMERA ĐANI
BARIČIĆ NEVA	HALAPIJA DUBRAVKA	LANG NADA	ŠUNJIĆ JASENKA
BERGAMO MARIJA	HORVAT MARINA	LEŠAJA JOSIP	ŠUNJIĆ MARIJAN
BERGAMO PETAR	HRABAR KATARINA	LHOTKA TATIJANA	TADIĆ GORDANA
BOLF EK CARMEN	IGALY ANDREA	MATIJEVIĆ SOSA JULIJA	TOMASOVIĆ ZVONKA
BORIĆ RUŽICA	IVANUŠ VERA	MEŠTROVIĆ SRETNJA	TOMIĆ ŠTEFICA
CAR BLANKA-MARIJA	JERGOVIĆ MIROSLAV	MIHAJLOVIĆ IGOR	TUMPA ALISA
CAR MARINA	JURIČIĆ MARIJA MIRA	MIJIĆ AUGUST	TUMPA MILJENKO
DESPOT VESELKA	JURIŠIĆ DANIELA	MIRIĆ GABRIĆ IVANKA	VADLJA JOSIPA
DIVIĆ PUŠKARSKI DIVNA	JURKOVIĆ ANDREA	OPAČAK MATIJA	VELJKOVIĆ GORDANA
ĐUKA LJILJANA	KANTAR MILAN	OŽEGOVIĆ KOSIER MILENA	VELJKOVIĆ PREDRAG
FISTRIC BRANKA	KATANEC NADA	PENIĆ GORAN	VOJVODIĆ MLADEN
GAZZARI VESNA	KOSANOVIĆ ZDENKA	PRPIĆ DARKO	VRATARIĆ DARIJA
GJADROV ANGELINA	KOVAČ TANJA	RADAKOVIĆ MIRA	ZIMOLO ANČICA
GORAN LJILJANA	KOVAČIĆ OLGA	REINHOLZ FLECK MIRJANA	ŽARKOVIĆ MAJA
GORAN PETAR	KRANJČEC DRAGICA	RIZEN VLADIMIR	ŽEPIĆ MAJA
GREGURIĆ SOFIJA	KURILJ PAULA	SAVIĆ ANA	ŽEPIĆ STANKO

Sara Ries: HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD U PRIJELOMNOJ 1860. GODINI. Spisi ravnateljstva: transliteracija, prijevod, komentari i interpretacija

Objavljujemo kratki sažetak diplomskog rada Sare Ries, obranjenog prije nekoliko mjeseci na Odsjeku za muzikologiju Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu pod mentorstvom nasl. red. prof. Vjere Katalinić

Iz molbe Gradskom namjestništvu za novčanu potporu, 10. IV. 1860.

„...Koji važan opće koristan posao Glazbeno društvo ima, i kako ono te poslove bez imalo osobne koristi izvršava već je postao neophodan državni institut, želi da se milostivo spozna iz dotičnog prikaza Društva od 27. travnja 1859. r. [redak] 12.“

Glazbeni život neke sredine može se proučavati kao pojava u određenom vremenskom razdoblju – u slučaju ovog istraživačkog rada riječ je o djelovanju Hrvatskoga glazbenog zavoda početkom kraja Habsburške neoapsolutističke vladavine u Hrvatskoj. Temelji istraživanja bili su Spisi Ravnateljstva iz 1860. godine, koji se čuvaju u Zbirci arhivske građe HGZ-a. Sačuvano je 36 dokumenata iz 1860. godine, ukupno 103 stranice. Budući da su svi spisi pisani rukopisnom goticom (čak i neki na hrvatskom jeziku!), koja se u današnje vrijeme uvjetno može smatrati izumrlim pismom, dosad niti jedan od tih dokumenata nije transliteriran u latinično pismo i preveden. Pregledom građe zaključila sam da je za detaljnu obradu i analizu dokumenata neophodno

transliterirati sve spise i prevesti one pisane njemačkim jezikom. Obradeni podaci poslužili su kao temelj za interpretaciju uvjetovanosti glazbenog života i djelovanja tadašnjeg Glazbenog zavoda političkom situacijom te financijsko-organizacijskih problema s kojima se uprava Društva u navedenoj godini morala suočiti.

Svaki dokument popraćen je kraćim ili dužim komentarom koji pojašnjava transliterirani i prevedeni sadržaj. Slijedi prikaz osoba u Ravnateljstvu i odborima koji vode Društvo i njegovu glazbenu školu, te njihove pozicije u društvenom i kulturnom životu grada Zagreba tog vremena. Također su popisani članovi koji su 1860. godine stupili u Društvo i oni koji su bili u statusu pristupnika. Izrađen je i popis tadašnjih učenika glazbene škole, u kojem su i neke od kasnije istaknutih ličnosti hrvatske i međunarodne glazbene kulture, poput pjevačica velikih međunarodnih karijera Irme Terputec i Emme Vizjak kao i Matilde Mallinger, buduće primadone Berlinske opere i učiteljice slavne Lotte Lehmann, potom klasičnog filologa i violončelista Hermann (Armina) Šrabeca, violinistice Ludmile Weiser te braće Eisenhuth: violinista, orguljaša, pedagoga, dirigenta i kompozitora Gjura Eisenhutha i njegovog brata, violončelista Josipa.

Nakon analize dokumenata može se zaključiti je da je Glazbeni zavod tijekom i pri kraju razdoblja neoapsolutizma poticao i njegovao domaće glazbeno stvaralaštvo te marljivo stvarao vrijedne arhive, usprkos vječitoj borbi s vlašću da se odobre dostatne subvencije iz državne blagajne kako bi Zavod i sve razvijenija glazbena škola mogli normalno funkcionirati. Unatoč velikim financijskim poteškoćama, optimistični duh i upornost članova Ravnateljstva uspijeva prebroditi financijsku i političku krizu.

Rezultati analize spisa ravnateljstva HGZ-a doprinose razumijevanju društveno-političkih okolnosti grada Zagreba u kojima je Zavod bio primoran djelovati te omogućuju novi pogled na već poznate činjenice o njegovom radu u prijelomnoj 1860. godini. Buduća analiza sveukupnog fundusa Spisa Ravnateljstva Zavoda potrebna je kako bi se razjasnili postupci i odluke koje je HGZ tijekom svojeg postojanja donosio, što se odrazilo na cjelokupno djelovanje te kulturno-obrazovne institucije.

MUZIČKI LEKTORIJI

Utorak, 15. prosinca u 19.30 sati, podrumaska dvorana

MARCEL BAČIĆ
Srednji vijek

Poput simbola srednjega vijeka stoji slika Grgura Velikog između goluba svetog Duha i notara Petra. Svečev životopis upotpunjuje predodžbu podatkom da je pisar potajno prisustvovao papinu osluškivanju Duha, od čega će na kasnijim svjetovnim slikama ostati zastor što skriva neki intimni prizor pred sluškinjom koja osluškuje. Najsvetije srednjovjekovne slike uopće nisu marile za oko, kao što sv. Augustin razmišljajući o muzici nije mario za uho: raspravu *De musica* pisao je *relicta aurium iudicio*, ne osvrćući se na prosudbu sluha.

BLAGAJNA: 48 30 822, blagajna@hgz.hr
ponedjeljak–petak 11–14 i 19–20 sati
i jedan sat prije početka koncerta

TAJNIŠTVO: 48 30 833, fax: 48 30 701
hgz@hgz.hr

KNJIŽNICA: 48 30 824
knjiznica@hgz.hr
ponedjeljak, sri. i pet. 11–14, sri. 16–20 sati

VELIKA DVORANA HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA

KONCERTNA SEZONA CLXXXIX (2015/2016)

PROSINAC

www.hgz.hr
hgz@hgz.hr

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
10000 Zagreb, Gundulićeva 6
IBAN: HR5723400091110039946

UREDнице:
Nada Bezić
Seadeta Midžić

ZA IZDAVAČA:
Marcel Bačić

→ ZBOG RESTAURATORSKIH RADOVA U MALOJ DVORANI, SVI SE KONCERTI ODRŽAVAJU U VELIKOJ DVORANI. ←

Utorak, 1. XII. u 20 sati

UMJETNIČKA ORGANIZACIJA CRISTOFORUM
Ciklus *Cristoforium*
Vlatka Oršanić, *sopran*
Ljubomir Gašparović, *fortepiano*
Schumann, Schubert
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE HGZ-A

Četvrtak, 3. XII. u 11 sati

STOMATOLOŠKI FAKULTET U ZAGREBU
Promocija doktora dentalne medicine

Četvrtak, 3. XII. u 19 sati

VELEPOSLANSTVO REPUBLIKE KOREJE
Guibee Yang, *sopran*; Jaesig Lee, *tenor*;
Yeonju Jeong, *violina*; Kwangjun Jeong,
violončelo; Hwanhee Yoo, *klavir*
Beethoven, Liszt, Puccini, Bernstein, Du
Nam, Dong Jin, Nan Pa

Petak, 4. XII. u 20 sati

KONCERTNA POSLOVNICA ARTAGENT
Zagrebački kvartet saksofona
Milko Lazar, *klavir*
B. Šipuš, Pascal, Lazar
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE HGZ-A

Subota, 5. XII. u 11 sati

KONCERTNA POSLOVNICA ARTAGENT
Pianofortissimo
Danijel Gašparović, Krešimir Starčević,
klavir
Haydn, Mozart, Schubert
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE
HGZ-A

Subota, 5. XII. u 16 sati

GLAZBENA ŠKOLA BLAGOJA BERSE
Koncert učenika u povodu blagdana sv.
Nikole

Nedjelja, 6. XII. u 11 sati

GLAZBENA ŠKOLA VATROSLAVA LISINSKOG
Koncert učenika Puhačkog odjela Škole

Nedjelja, 6. XII. u 20 sati

MUZIČKA AKADEMIJA U ZAGREBU
Virtuoso
Hrvatski skladatelj
BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-A

Utorak, 8. XII. u 20 sati

HRVATSKI KOMORNI ORKESTAR
Nikša Bareza, *dirigent*
Beethoven, Haydn
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE HGZ-A

Utorak, 8. XII. u 20 sati

Podrumska dvorana
HRVATSKO DRUŠTVO GLAZBENIH TEORETIČARA
Radionica utorkom, Voditelj: Tihomir Petrović
Bachov Božić
ULAZ SLOBODAN

Srijeda, 9. XII. u 20 sati

KONCERTNA POSLOVNICA ARTAGENT
Hrvatski gudački kvartet
Zita Varga, *violončelo*
Beethoven, Šostakovič
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE
HGZ-A

Četvrtak, 10. XII. u 16 sati

GLAZBENA ŠKOLA BLAGOJA BERSE
Božićni koncert učenika Klavirskog odjela

Petak, 11. XII. u 20 sati

GLAZBENA ŠKOLA RUDOLFA MATZA
Božićni koncert učenika Škole

Subota, 12. XII. u 16 sati

GLAZBENA ŠKOLA BLAGOJA BERSE
Božićni koncert učenika Klavirskog odjela

Subota, 12. XII. u 20 sati

GLAZBENA ŠKOLA MUZIČKI ATELJE
Koncert učenika Škole
Ruben Dalibaltayan, Julia Gubajdullina, Ivan
Krpán, *klavir*; Lovro Peretić, *gitara*
Chopin, Liszt, Rahmanjinov, Skrjabin,
Mangoré

Nedjelja, 13. XII. u 11 sati

GLAZBENA ŠKOLA VATROSLAVA LISINSKOG
Koncert učenika Gudačkog odjela Škole

Nedjelja, 13. XII. u 20 sati

HRVATSKI BAROKNI ANSAMBL
Suites & Treats
Theresa Caudle, *violina i umjetničko vodstvo*
(Velika Britanija)

Purcell, Jenkins, Locke, Eccles
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE
HGZ-A

Utorak, 15. XII. u 19.30 sati

Podrumska dvorana
HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
Muzički lektorij
Marcel Bačić: *Srednji vijek*
ULAZ SLOBODAN

Utorak, 15. XII. u 20 sati

UMJETNIČKA ORGANIZACIJA CRISTOFORUM *Pleyel*
Svetislava Stančića
Đorđe Stanetti *klavir*
Bach, Schumann, Bartók, Mozart, Janáček,
Tajčević
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE HGZ-A

Srijeda, 16. XII. u 20 sati

GLAZBENA ŠKOLA BLAGOJA BERSE
Svečani koncert u povodu Dana Škole

Četvrtak, 17. XII. u 20 sati

GLAZBENA ŠKOLA IVANA ZAJCA
Božićni koncert učenika Škole

Petak, 18. XII. u 20 sati

GLAZBENA ŠKOLA RUDOLFA MATZA
Božićni koncert učenika Škole

Subota, 19. XII. u 20 sati

GLAZBENA ŠKOLA BLAGOJA BERSE
Svečani koncert u povodu Dana Škole

Nedjelja, 20. XII. u 11 sati

GLAZBENO UČILIŠTE ELLY BAŠIĆ
Koncert zborova i orkestrara Učilišta

Nedjelja, 20. XII. u 20 sati

GLAZBENA ŠKOLA PAVLA MARKOVCA
Božićni koncert učenika Škole

Ponedjeljak, 21. XII. u 20 sati

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
Božićni koncert društvenih ansambala
Društveni zbor HGZ-a
Društveni orkestar HGZ-a
Društveni komorni ansambl HGZ-a
Društveni jazz orkestar HGZ-a
BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-A I
HDGU-A

Utorak, 22. XII. u 20 sati

ZAGREBAČKI KVARTET
Šostakovič
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE
HGZ-A

Srijeda, 23. XII. u 20 sati

ZAGREBAČKI SOLISTI
Karolina Bäter, *blokflauta*
Vivaldi, Bach, Sammartini
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE
HGZ-A